

Selekční jazyky – úvod do problematiky

Filozofická fakulta Masarykova Univerzity, Ústav české literatury a knihovnictví,
Kabinet knihovnictví

Přednášející: Josef Schwarz (schwarzjv@seznam.cz)

Doplňková literatura – teoretické základy SJ

.....

LINGVISTIKA:

[CER01] ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda : přehled a slovníky*. Praha : Karolinum, 2001. 341 s.

[ENC02] *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha : Lidové noviny, 2002. 604 s.

[ERH01] ERHART, Adolf. *Úvod do jazykovědy*. Brno : Masarykova univerzita, 2001. 200 s.

[PAL89] PALEK, Bohumil. *Základy obecné jazykovědy*. Praha : SPN, 1989. 236 s.

Komentář: Obecný úvod do jazyka a lingvistiky, stavba jazyka (gramatika, morfologie, syntax), jazykové kategorie.

[ECO01] ECO, U. *Hledání dokonalého jazyka v evropské kultuře*. Praha : Lidové noviny, 2001. 355 s.
Encyklopedický slovník češtiny. Praha : Lidové noviny, 2002. 604 s.

Komentář: Dějiny a analýza vybraných historických, umělých a magických jazyků. .

LEXIKOLOGIE:

[CEJ92] ČEJKA, M. (1992). *Česká lexikologie a lexikografie*. Brno : Masarykova univerzita, 1992. 53 s.

Kap I. Lexikologie.

SÉMIOTIKA:

[CER04] ČERNÝ, Jiří, HOLEŠ, Jan. *Sémiotika*. Praha : Portál, 2004. 363 s.

[DOU02] DOUBRAVOVÁ, Jarmila. *Sémiotika v teorii a praxi*. Praha : Portál, 2002. 159 s.

Komentář: Úvod do teoretické sémiotiky (sémiotika jako obor, teorie přiřazování, teorie ostenze, teorie symbolu, česká sémiotika) a do praktické sémiotiky (persuazivní komunikace, notace, neverbální komunikace, interpersonální hypotéza, artefakt)

[TON96] TONDL, Ladislav. *Mezi epistemologií a sémiotikou : deset studií o vztazích poznání a porozumění významu*. Praha : Filosofia, 1996. 223 s.

Komentář: Otázky znaku a sémiotiky, sémantika, pragmatická informace, tematická struktura vědy, stimulační význam informačních pojmů.

POJMOVÉ MODELOVÁNÍ, REPREZENTACE ZNALOSTÍ, POŘÁDÁNÍ ZNALOSTÍ:

[BRE96] BREWKA, Gerhard. *Principles of knowledge representation*. Stanford (CA) : CSLI Publishing, 1996. 318 s.

[DAH92] DAHLBERG, I. Knowledge organization and terminology : philosophical and linguistic bases. *International Classification*, 1992, roč. 19, č. 2, s. 65-71.

[GAU96] GAUL, Wolfgang, PFEIFER, Dietmar. *From data to knowledge : theoretical and practical aspects of classification, data analysis and knowledge organization*. Berlin : Springer, 1996. 472 s.

[PAT00] PATHAK, Lalit P. Concept-term relationship and a classified schedule of isolates for the term 'concept'. *Knowledge Organization*, 2000, roč. 27, č. 1/2, s. 27-34.

[RIG96] RIGGS, F. W. Onomastics and terminology. Pt. I. Their contributions to knowledge organization. *Knowledge Organization*, 1996, roč. 26, č. 1, s. 25-33.

[RUG99] RUGG, Gordon, MCGEORGE, Peter. Concept sorting. In *Encyclopedia of Library and Information Science. Volume 65, Supplement 28*. New York : Marcel Dekker, 1999, s. 43-70.

[DUZ03] DUŽÍ, M., SNÁŠEL, V. (2003). Teorie pojmu a inteligentní ontologie. In SVÁTEK, V. (ed.). *Znalosti 2003 : 2. ročník konference, Ostrava, 19.-21. únor 2003. Sborník příspěvků*. Ostrava : VŠB-Technická univerzita Ostrava, 2003, s. 222-231.

TEORIE POZNÁNÍ, TEORIE VĚDY:

[TON02] Tondl, Ladislav. *Znalost a její lidské, společenské a epistemické dimenze*.

Praha : Filosofia, 2002. 173 s.

Komentář: Význam a funkce znalostí, tvorba znalostí ve vědě a technice, struktura vědecké činnosti, vědecké myšlení, komunikace poznatků, věda jako soustava znalostí.

[TON94] Tondl, Ladislav. *Věda, technika a společnost*. Praha : Filosofia, 1994. 182 s.

Komentář: V kap. III. *Věda, vědecké poznání a znalosti* teoretický pohled na vznik a strukturu vědeckých poznatků a znalostí.

KOGNITIVNÍ VĚDA

[JIR96] JIRKŮ, Petr. *Kapitoly z kognitivní vědy : racionalita z hlediska chování, jazyka a logiky*. Praha : Vysoká škola ekonomická, 1996. 104 s.

[THA01] THAGARD, Paul. *Úvod do kognitivní vědy : mysl a myšlení*. Praha : Portál, 2001. 231 s.

Komentář: Stručný úvod do kognitivní vědy, z hlediska SJ důležité zejména kapitoly o reprezentaci, logice a pojmech.

SYSTÉMOVÁ TEORIE, SYSTÉMOVÁ ANALÝZA

[OSB00] OSBORNE, L.N., NAKAMURA, M. *Systems Analysis for Librarians and Information Professionals*. 2. ed. Englewood : Libraries Unlimited, 2000. 261 s

METODOLOGIE SJ

[AIT00] AITCHISON, J., GILCHRIST, A., BAWDEN, D.. *Thesaurus construction and use : a practical manual*. 4 ed. London : Aslib, 2000. 240 s.

Komentář: Obsah, rejstřík a část textu na http://www.amazon.com/exec/obidos/tg/detail/-/1579582737/ref=lib_dp_TFCV/104-6585454-8301568?v=glance&s=books&vi=reader#reader-link

[CRA02] CRAVEN, T. *Thesaurus construction* [online]. London, Ontario : University of Western Ontario, c1997, last updated February 19 2002. Dostupný z:

<http://instruct.uwo.ca/gplis/677/thesaur/main00.htm>

Komentář: Výukový text pro pochopení základních konstrukčních principů tezauru. Problematika je vysvětlena stručně a názorně od základní otázky co je tezaurus, jeho složení - preferované a nepreferované výrazy, vztahy a výstupy. Text byl sepsán pro studenty Faculty of Information and Media Studies na UWO. [abstrakt přejet ze stránky <http://www.cuni.cz/~dolezal/dk/dk.htm>]

[WILXX] WILL, L. *Thesaurus Principles and Practice* [online]. Dostupný z:

<http://www.willpower.demon.co.uk/thesprin.htm>

Komentář: Populární vysvětlení pojmů a struktury tezauru, tvorba a využití tezauru)

[SCH98] SCHWARZ, J. *Český teologický tezaurus : nové věcné třídění pro teologii, filozofii, a religionistiku*. Národní knihovna, 1998, roč. 9, č. 3, s. 109-115.

Komentář: Obsahuje některé specifické otázky tvorby tezauru.

TERMINOLOGIE:

Zdroje:

1. BUCHANAN, B. *A glossary of indexing terms*. London, 1976.144 s.
2. *Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy*. Praha : Národní knihovna, ČR, [2003-]. Dostupné z <http://sigma.nkp.cz/cze/ktl>
3. ČSN ISO 5127. *Informace a dokumentace – Slovník*. Úč. 1.6.2003. 160 s.
4. ČSN ISO 5127-6. *Dokumentace a informace. Slovník. Část 6, Selekční jazyky*. Účin. srpen 1994. 29 s. Zrušena červen 2003, nahrazena normou ČSN ISO 5127.
5. KATUŠČÁK, D., MATTHAEIDESOVÁ, M., NOVÁKOVÁ, M. *Informační výchova : terminologický a výkladový slovník : odbor knižničná a informační věda*. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladatelstvo, 1998. 375 s.
6. KEENAN, S. *Concise dictionary of library and information science*. London, 1996. 214 s. [bibliografie sekundárních zdrojů terminologie s. 213-214.]
7. MDT, úplné vydání, třída 025.4
8. PÁLKA, Peter. *Terminologický slovník pro oblasti obsahové analýzy dokumentů a selekčních jazyků obsahující české a anglické termíny a příslušné definice v češtině. Verze 1*. Nepublikovaný dokument, pouze pro studijní potřebu. Ke stažení na <http://...>
9. PÁLKA, Peter. *Slovníček termínů z knihy Roberta Fugmanna Subject Analysis and Indexing. Theoretical Foundation and Practical Advice. Frankfurt/Main Indeks Verlag 1993 s.IX – XI*. Nepublikovaný dokument, pouze pro studijní potřebu. Ke stažení na <http://...>
10. *Terminologičeskij slovar po informatike*. Moskva, 1975. 752 s. [obsahuje české ekvivalenty]
11. VOROJSKIJ, F. S. *Sistematizirovannyj tolkovyj slovar po informatike*. Moskva : Libereja, 1998. 375 s.

12. WERSIG, G., NEVELING, U. *Terminology of documentation*. Paris : The Unesco Press, 1976. 274 s.
13. WELLISCH, Hans H. *Glossary of terminology in abstracting, classification, indexing and thesaurus construction*. 2nd ed. Medford : Information Today, 2000. 77 s.

Teoretické práce:

[JUR02] JURČACKOVÁ, Z. *Terminológia : základné zásady, metódy a ich aplikácia*. Bratislava : Centrum vedecko-technických informácií SR, 2002. 72 s.

[MAC95] MACHOVÁ, S. (1995). Terminografie. In ČERMÁK, F., BLATNÁ, R. (eds.). *Manuál lexikografie*. Jinočany : H&H, 1995, s. 137-156.

[SCH03] SCHWARZ, J. Vybrané teoretické a metodologické problémy terminografie : poznatky z tvorby České terminologické databáze knihovnictví a informační vědy. *Národní knihovna*, 2003, roč. 14, s. 21-41. Dostupný též na : <http://full.nkp.cz/nkkr/NKKR0301/0301021.html> nebo <http://full.nkp.cz/nkkr/pdf/0301/0301021.pdf>